

सुकृतं अधिकस्यापिकरणादित्यर्थः ॥ समासाद्य दुस्तरत्वमालोच्य ॥ पुनर्नष्टं सीतावृत्तांतश्रवणेन हृष्टमपि पुनर्विषादं प्राप्तिं ॥ १६ ॥ समागताः मिलिताः ॥ १७ ॥ किंचैष वि-
तर्को न मेव किंतु सीताया अपीत्याह ॥ यद्यपीति अप्यर्थे ॥ एष तु वृत्तांतः मम वैदेह्यापि गदितः अतो हरीणां पारगमने किमिवोत्तरं उत्तरकालोचितं कर्म किमित्यर्थः ॥ १८ ॥
शोकसंभ्रांतः ज्ञातेपि सीतावृत्तांतेन त्यागप्रतिबंधपर्यालोचनया कलुषितांतः करण इत्यर्थः ॥ ध्यानं ध्यानमिव तरणोपायविषयचिंतामिव ॥ १९ ॥ धेयमानः ॥ इति श्री-
रामाभिरामेश्रीरा० यु० प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ शोकपरिदूयं शोकसंतप्तं ॥ १ ॥ प्राकृतो यथा तथा तप्यति तथा त्वया किं तप्यत इत्यन्वयः एवं संतप्तः ॥

सर्वथा सुकृतं तावत्सीतायाः परिमार्गणं ॥ सागरं तु समासाद्य पुनर्नष्टं मनो मम ॥ १६ ॥ कथं नाम समुद्रस्य दुष्पारस्य महाभसः ॥ हरयो-
दक्षिणं पारंगमिष्यंतिसमागताः ॥ १७ ॥ यद्यप्येष तु वृत्तांतो वैदेह्या गदितो मम ॥ समुद्रपारगमने हरीणां किमिवोत्तरं ॥ १८ ॥ इत्युक्त्वा
शोकसंभ्रांतो रामः शत्रुनिवर्हणः ॥ हनूमंतं महाबाहुस्ततो ध्यानमुपागमत् ॥ १९ ॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीयेषु द्वादशोऽध्यायैः प्रथ-
मः सर्गः ॥ १ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ तंतुशोकपरिदूयं रामं दशरथात्मजम् ॥ उवाच वचनं श्रीमान् सुग्रीवः शोकनाश-
नं ॥ १ ॥ किं त्वया तप्यते वीर्ययथान्यः प्राकृतस्तथा ॥ मैवं भूस्त्यज संतापं कृतघ्न इव सौहृदम् ॥ २ ॥ संतापस्य च ते स्थानं न हि पश्यामिरा-
घव ॥ प्रवृत्तावुपलब्ध्या यां ज्ञाते च निलये रिपोः ॥ ३ ॥ मतिमान्च्छास्त्रवित्प्राज्ञः पंडितश्चासिराघव ॥ त्यजे मां प्राकृतां बुद्धिं कृतात्मे वा-
र्यदूषिणीं ॥ ४ ॥ समुद्रं लंघयित्वा तु महानक्रसमाकुलम् ॥ लंकामारोहयिष्यामो ह निष्यामश्च ते रिपुं ॥ ५ ॥ कृतघ्नो यथा सौहृदं त्यजति तथा त्वं सं-
तापं त्यज ॥ २ ॥ स्थानं निमित्तं ॥ प्रवृत्तौ जीवने ॥ ३ ॥ शास्त्रवित् नीत्यादिशास्त्रज्ञः ॥ मतिमान् भाव्यर्थज्ञानयोग्यबुद्धिः ॥ प्राज्ञो विचारकुशलः ॥ पंडितः विचारपूर्वसिद्धांत-
प्रतिष्ठापनसमर्थः ॥ सत्वमिमां प्राकृतां मत्यादिरहितप्राकृतजनोचितां बुद्धिं दीनबुद्धित्यज ॥ कृतात्मा योगी यथा अर्थस्य स्वेष्टस्य योग्यस्य दूषिणीं दूषिकां कामादिविष-
यां बुद्धिं त्यजति तद्वत्त्वं त्यजेत्यर्थः ॥ ४ ॥ समुद्रं लंघनेपि चिंतानकार्येत्याह ॥ समुद्रमिति ॥ वक्ष्यमाणोपायेनेति शेषः ॥ आरोहयिष्यामः आरोक्ष्यामः ॥ ५ ॥